



**Теорія і методика навчання**

УДК 74.02:7.071.2.378.147

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.18988026>

**Розвиток навичок академічного рисунку фігури людини у студентів  
художньо-мистецьких спеціальностей**

**Мозолук Олена Миколаївна**

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри образотворчого,  
декоративно-прикладного мистецтва та технологій,

Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія, вул. Проскурівського підпілля,  
139, м. Хмельницький, 29000, Україна - <https://orcid.org/0000-0003-3078-4005>

**Халайцан Володимир Петрович**

кандидат мистецтвознавства, старший викладач кафедри образотворчого  
декоративно-прикладного мистецтва та технологій,

Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія, вул. Проскурівського підпілля,  
139, м. Хмельницький, 29000, Україна - <https://orcid.org/0000-0001-5333-9604>

**Сорокін Михайло Олексійович**

викладач кафедри образотворчого, декоративно-прикладного мистецтва  
та технологій, Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія,  
вул. Проскурівського підпілля, 139, м. Хмельницький, 29000, Україна  
<https://orcid.org/0009-0005-8461-6543>

**Прийнято: 25.02.2026 | Опубліковано: 12.03.2026**

*Анотація:* У статті розглянуто проблему розвитку навичок академічного рисунку фігури людини у студентів художньо-мистецьких



спеціальностей у процесі професійної підготовки. Мета дослідження полягає в обґрунтуванні поетапної методики виконання академічного рисунку оголеної та одягненої фігури людини й визначенні педагогічних умов ефективного формування професійних умінь.

**Методи дослідження:** теоретичний аналіз мистецько-педагогічних джерел, узагальнення практичного досвіду викладання, порівняльний аналіз навчальних постановок, педагогічне спостереження за процесом формування навичок у студентів.

У **результаті** дослідження визначено послідовність роботи над академічним рисунком: компоновка зображення на форматі, лінійно-конструктивна побудова із застосуванням опорних точок і модульного принципу вимірювання пропорцій, уточнення характерних рис, світлотональне моделювання форми з урахуванням плановості та просторових співвідношень, узагальнення й досягнення цілісності образу. Проаналізовано типові помилки студентів під час побудови та тонального опрацювання (втрата відчуття простору, надмірна деталізація, ізольованість частин фігури) та запропоновано шляхи їх подолання через розвиток об'ємно-просторового мислення, вивчення пластичної анатомії, виконання підготовчих замальовок і вправ. Наголошено, що оволодіння академічним рисунком не обмежує творчість студентів, а стає необхідною базою для подальшого професійного розвитку. Акцентовано на важливості дотримання педагогічних умов навчання у процесі ефективного розвитку навичок академічного рисунку фігури людини у студентів художньо-мистецьких спеціальностей.

У **висновках** наголошено, що ефективність розвитку навичок академічного рисунку забезпечується дотриманням принципу «від загального до конкретного і від конкретного до загального», систематичністю навчання, поєднанням теоретичних знань і практичної роботи, а також створенням



*творчої атмосфери. Академічний рисунок визначено як фундамент професійного становлення майбутнього вчителя мистецтва.*

***Ключові слова:** академічний рисунок, фігура людини, художня освіта, поетапність виконання, конструктивна побудова, світлотінь, пропорції, професійна підготовка.*

## **Development of Academic Figure Drawing Skills in Students of Art Specialties**

### **Mozoliuk Olena**

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Fine, Decorative and Applied Arts and Technologies, Khmelnytskyi Humanitarian-Pedagogical Academy, 139 Proskurivskoho Pidpillia St., Khmelnytskyi, 29000, Ukraine - <https://orcid.org/0000-0003-3078-4005>

### **Khalaitsan Volodymyr**

Candidate of Art Studies, Senior Lecturer at the Department of Fine, Decorative and Applied Arts and Technologies, Khmelnytskyi Humanitarian-Pedagogical Academy, 139 Proskurivskoho Pidpillia St., Khmelnytskyi, 29000, Ukraine - <https://orcid.org/0000-0001-5333-9604>

### **Mikhailo Sorokin**

Lektor at the Department of Fine, Decorative and Applied Arts and Technologies, Khmelnytskyi Humanitarian-Pedagogical Academy, 139 Proskurivskoho Pidpillia St., Khmelnytskyi, 29000, Ukraine - <https://orcid.org/0000-0002-0132-8361>

***Abstract:** The article examines the problem of developing academic drawing skills of the human figure among students of art specialties in the process of professional training. The purpose of the study is to substantiate a step-by-step methodology for*



*creating an academic drawing of the nude and clothed human figure and to determine the pedagogical conditions for the effective formation of professional skills.*

**Research methods:** *theoretical analysis of artistic and pedagogical sources, generalization of practical teaching experience, comparative analysis of educational drawing setups, and pedagogical observation of the process of students' skill formation.*

**The results** *of the study determine the sequence of work on an academic drawing: composition of the image on the format, linear-constructive construction using reference points and the modular principle of measuring proportions, clarification of characteristic features, light-and-shade modelling of the form taking into account spatial planes and relationships, as well as generalization and achievement of the integrity of the image. Typical mistakes made by students during construction and tonal rendering (loss of spatial perception, excessive detailing, isolation of parts of the figure) are analyzed, and ways of overcoming them are proposed through the development of volumetric-spatial thinking, the study of plastic anatomy, and the performance of preparatory sketches and exercises. It is emphasized that mastering academic drawing does not limit students' creativity but becomes a necessary basis for further professional development. The importance of observing pedagogical conditions in the process of effectively developing academic drawing skills of the human figure in students of art specialties is highlighted.*

*The conclusions emphasize that the effectiveness of developing academic drawing skills is ensured by following the principle "from general to specific and from specific to general," the systematic nature of learning, the combination of theoretical knowledge and practical work, and the creation of a creative atmosphere. Academic drawing is defined as the foundation of the professional development of a future art teacher.*



**Keywords:** *academic drawing, human figure, art education, step-by-step execution, constructive drawing, light and shade, proportions, professional training.*

**Постановка проблеми.** Академічне зображення фігури людини є важливою складовою у підготовці студентів мистецьких спеціальностей. Академічний рисунок – це початковий рисунок, основна мета якого полягає у створенні зображення, де пропорції, форма та об’єм передані з урахуванням дії законів лінійної та повітряної перспективи. Він є основою усіх видів мистецтва. Зокрема, В. Сухенко наголошує: «У період незалежності України й відкритості до впливу європейських стандартів навчання, в чинному нині Законі України «Про освіту» одним з головних здобутків для потенційного розвитку педагогічної ініціативи став розділ, присвячений академічній свободі, на основі якого з’явилося безліч приватних методів здійснення навчання академічного рисунка» [1, с. 76]. Академічний рисунок фігури людини позитивно впливає на розвиток просторового мислення у студентів, навичок лінійно-конструктивної передачі пропорцій фігури людини та вмінь моделювати об’єм за допомогою знань законів світлотіні.

Однак, на сьогодні, спостерігаючи за процесом опанування навичками академічного зображення фігури людини студентами, простежується недостатність уваги до даної проблеми. А саме, недостатнє володіння знаннями пластичної анатомії, навичками лінійно-конструктивної побудови та світло-тонового опрацювання зображення.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Над проблемою академічного зображення фігури людини працює багато сучасних науковців та дослідників, а саме: Є. Антонович, О. Беляєва, Л. Басанець, О.Вакуленко, Т. Касьян, Т. Козак, А. Король, Г. Крюкова, С. Мартинюк, В. Нечипаренко, М. Пічкур, Н. Прохорова, І. Савченко, В. Сухенко, І.Туманов, Ю. Ятченко та ін. Зокрема, у



працях Є. Антоновича, О. Беляєвої, Т. Козак підкреслюється важливість конструктивного підходу до зображення фігури людини.

Корисними для нашого дослідження є праці з пластичної анатомії Г. Баммеса, Е. Барчаї, Н. Гани, М. Рабиновича, Д. Чіварді, в яких наголошується на необхідності досконалого вивчення натури, анатомії людського тіла. В цих працях багато цінних вказівок щодо методів виконання рисунка людини.

У науковій статті З. Шевчука та В. Кравцова (2025) розкрито застосування академічних та експериментальних підходів до навчання рисунку й розглянуто особливості їх синтезу, який забезпечує виконання художнього твору з активізацією когнітивних здібностей та творчого задуму; зазначено, що використання цифрових технологій якісно змінює організацію освітнього процесу в опануванні предметів художнього циклу, зокрема рисунку [2].

Дослідник М. Пічкур у публікації (2022) розкриває актуальність і своєчасність розроблення концепції образотворчої підготовки майбутніх фахівців мистецьких спеціальностей у закладах вищої освіти, що ґрунтується на єдності графічного, живописного, формотворного і композиційного вишколу в академічному і цифровому форматах заради динамічного художньо-творчого розвитку студентів і формування їхньої готовності до якісного виконання функцій професійної діяльності [3; 4].

В своїх наукових працях О.Семенова здійснила дослідження розвитку педагогічного рисунка в освітній практиці та його роль у середовищі сучасних цифрових технологій. Акцентовано на естетичних засах розвитку педагогічної майстерності викладачів мистецьких дисциплін [5; 6].

Науковці В.Титаренко та Т.Чернявський свою публікацію присвятили проблемі графічної підготовки майбутніх учителів технологій. У статті акцентується увага на важливості розвитку графічної культури як необхідного складника професійної діяльності майбутніх вчителів технологій та активне



використання інформаційних технологій в освітньому процесі. Зазначено, що графічна культура спрямована на підвищення рівня креативності та розвиток здібностей студентів у сфері створення графічних зображень [7].

На необхідності вивчення пластичної анатомії, як основи для академічного рисунку наголошують науковці І. Гуржій та Д. Коршунов. У статті розкриваються поняття «анатомія», «пластична анатомія», «рисунок», «академічний рисунок» та зазначають про необхідність засвоєння важливих для студента-художника освітніх компонентів «пластична анатомія» та «рисунок» [8]. А у іншій статті автори порушують актуальні питання методики навчання здобувачів вищої мистецької освіти начерків і замальовок фігури людини як основи академічного рисунку. Ними розроблено та описано шість етапів послідовності опанування начерків і замальовок фігури людини та наголошується на важливості виконання студентами-художниками начерків і замальовок для вивчення освітніх компонентів професійного спрямування [9].

У своїй статті О. Сташук зосередила увагу на важливому елементі мистецької освіти - стані викладання академічного рисунка: простежила причини або недостатньої уваги основоположним принципам академічного рисунка в практичній діяльності, або надмірної уваги академічним методам навчання та здійснила спробу виявити шляхи вдосконалення викладання академічного рисунка у ЗВО відповідно до сучасних реалій та трансформацій у мистецькій освіті без будь-якої їх ідеалізації та «догматизації» [10].

Дослідником В.Магалясом обґрунтовано поетапну модель викладання рисунка в системі професійної мистецької освіти, що включає побудову, анатомічний аналіз та світлотіньове моделювання як взаємопов'язані складові навчального завдання та визначено функціональну роль кожної структурної складової. Запропонована автором модель може бути використана для вдосконалення методики викладання рисунка у вищій мистецькій освіті,



подолання формалізму та забезпечення професійної достовірності графічного зображення [11].

Важливу роль в процесі виконання академічного зображення людини відіграє поетапний аналіз натури, пропорційних співвідношень частин і цілого, передача форми шляхом світлотіньового моделювання за законами повітряної перспективи.

### **Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми.**

Незважаючи на значну кількість наукових праць, присвячених проблемам академічного рисунку та професійної підготовки студентів художньо-мистецьких спеціальностей, питання цілісного розвитку навичок зображення фігури людини в умовах сучасної мистецької освіти залишається недостатньо розробленим.

У більшості досліджень увага зосереджується або на історико-теоретичних аспектах академічного рисунку, або на загальних методичних рекомендаціях щодо викладання дисципліни. Водночас недостатньо висвітленими залишаються такі аспекти:

- педагогічні умови поетапного формування конструктивно-аналітичного мислення під час зображення фігури людини;
- індивідуалізація навчального процесу з урахуванням рівня підготовки студентів;
- взаємозв'язок між розвитком академічних навичок і формуванням творчої інтерпретації образу людини.

Окремої уваги потребує проблема збереження академічної традиції в умовах трансформації мистецької освіти, а також пошук ефективних методичних моделей, які б забезпечували баланс між класичною школою рисунку та сучасними освітніми підходами.

### **Формулювання цілей статті (постановка завдання)**



**Мета статті** полягає в дослідженні шляхів розвитку навичок академічного зображення фігури людини у студентів мистецьких спеціальностей; визначення основних педагогічних умов покращення якості навчання.

Відповідно до поставленої мети визначено такі **завдання**:

- проаналізувати стан наукової розробленості проблеми розвитку навичок академічного рисунку фігури людини в сучасній мистецько-педагогічній теорії та практиці.
- уточнити сутність поняття «академічний рисунок фігури людини», в контексті художньої освіти;
- обґрунтувати поетапну методику розвитку умінь і навичок академічного рисунку (від конструктивної побудови до цілісного тонального вирішення);
- визначити педагогічні умови ефективного формування навичок академічного зображення фігури людини у студентів.

### **Виклад основного матеріалу дослідження.**

Важливе місце в процесі академічного рисунку фігури людини займає дотримання певної етапності, послідовності зображення. Зокрема, Н. Прохорова підкреслює: «академічний рисунок – це класичний підхід до навчання образотворчого мистецтва із застосуванням класичних методів і прийомів зображення об'ємного простору на площині, а також поняттям об'ємної форми з використанням лінійно-конструктивного рисунка, світлотіньового, залежно від поставленого завдання. Робота над академічним рисунком ведеться поетапно, з чітким виявленням конструктивної будови форми, обсягу, тональних співвідношень і, що є головним, правильним її завершенням, а саме — вмінням передати загальну цілісність сприйняття образу» [12, с. 99].



Перед першою довготривалою постановкою бажано виконати короточасні замальовки невеликі за розміром. Такі замальовки є підготовчими і їх мета полягає у аналізі основних моментів, необхідних для подальшої роботи над рисунком, а саме: визначення положення фігури людини (ракурсу), напрямку плечей і тазу, основних пропорційних співвідношень. Таких замальовок доцільно виконати декілька, однак, завершувати повністю світлотіньове опрацювання не потрібно. Важливо для першої постановки обрати людину, бажано чоловічою статі, з яскраво окресленою мускулатурою, худорляву за статуєю. Занадто атлетичні фігури будуть, на початках, відволікати увагу студентів від передачі цілісності в рисунку, зосереджуючи їхню увагу на відтворенні деталей. Також для першої постановки доцільно, щоб модель знаходилася у стоячому статичному положенні з упором на одну ногу.

Важливе місце у підготовці до академічного рисунку має освітлення. Краще, щоб воно було штучним і спрямовувалося зверху і попереду таким чином, щоб фігура моделі виглядала чітко, і щоб падаючі тіні не приховували великих форм фігури людини. Фон, для першої постановки, має бути світлим, світлішим за тінюві частини моделі [13].

Першим етапом у роботі над академічним рисунком оголеної фігури людини є компоновка. Необхідно наголосити студентам на важливості грамотного компонування фігури людини на академічному форматі. У художньо-мистецьких закладах академічними форматами вважаються А-1 та А-2. На перших етапах навчання академічному рисунку оголеної фігури людини зображення виконується на форматі А-2. Формат А-1 використовують для зображення парних композицій. Під час компонування зображення необхідно визначити масштаб фігури, її верхню та нижню точки і в подальшому не виходити за ці межі. Далі важливо зобразити загальні нариси фігури людини таким чином, щоб відчувалася чітка опора, тобто людини стояла. Це важливий момент на початковому етапі лінійно-конструктивної побудови оголеної фігури



людини і якщо не взяти це до уваги, то усі подальші побудови зображення та його тонового опрацювання не дадуть бажаного результату. Тобто, фігура має стояти, не здаватися похиленою чи падаючою. Наступним кроком буде робота над загальними пропорціями, великими масами. Для цього важливо опиратися на опорні точки. Це надасть можливість співставляти пропорції і одночасно відчувати форму окремих частин і вцілому, не втрачаючи при цьому передачу основного руху моделі. Опорними точками фігури є: надгрудинна впадина (вона розташована внизу ший, між ключицями та верхівкою груднини, позаду – це сьомий шийний хребець), лобкове з'єднання, верхні края клубового гребня кульшових кісток (дві парні точки). Довжину ший відмічаємо парними точками, які знаходяться на вісі вушних раковин. Пропорції стегон і гомілок знаходимо, намічаючи великі вертлюги стегнових кісток, надколінники, щиколотки, внутрішні і зовнішні, п'яткові кістки та кінці пальців. Пропорції рук знаходимо в залежності від їх положення. Розслаблена рука закінчується кінчиками пальців на середині стегна, лікоть – на рівні талії, а передпліччя дещо коротше за плече. Довжина кисті приблизно така, як висота обличчя або, орієнтовно, вона становить десятю частину від росту людини.

Звісно, що опорних точок можна взяти і більше однак, для виконання перших завдань, буде достатньо, якщо студенти використовуватимуть запропоновані.

На першому етапі виконання зображення оголеної фігури людини важливо сформувані у студентів такий навичок, як уміння бачити модель цілісно, тобто, під час малювання окремих елементів не втрачати ціле, щоб зображення не дробилося. Для цього не потрібно, в процесі роботи, зосереджувати погляд на одному місці, погляд малюючого має охоплювати всю фігуру знизу до верху. Парні частини фігури моделі потрібно малювати одночасно, визначаючи їх розміри, напрями та відстань між ними.



Наприкінці першого етапу зображення важливо зацентувати увагу студентів на умінні критично оцінювати власну виконану роботу, порівняти малюнок з натурою.

На наступному етапі продовжується уточнення пропорцій натури за допомогою опорних точок, яких уже можна взяти більше. Наприклад, можна виділити як опорні точки: соски, пупок, складки живота і т.д.

Дослідники та практики, наприклад: Л. Басанець, Н. Прохорова, В. Сухенко наголошують на тому, що для уточнення пропорцій доцільно користуватися античним методом, або методом Мікеланджело. Сутність даного метода передбачає таку послідовність: 1 – голова, 2 – від підборіддя до лінії сосків, 3 – від лінії сосків до пупка, 4 – від пупка до лобкового з'єднання, 5 – від лобкового з'єднання до середини стегна, 6 – від середини стегна до нижньої частини коліна, 7 – від нижньої частини коліна до нижньої частини литкового м'язу, 8 – від нижньої частини литкового м'язу до підошви. Під час лінійно-конструктивної побудови зображення за даним методом важливо пам'ятати, що за модуль (одиницю вимірювання) береться висота голови моделі. У рості дорослого чоловіка можна помістити вісім модулів, але це індивідуальна характеристика. Відомо, що поділити чоловічу фігуру на дві частини можна на рівні лобкового з'єднання. На цьому етапі промальовуємо деталі, не забуваючи про ціле. Малюнок краще виконувати легкими лініями, уникаючи натисків та чорноти. Це дозволить студентам краще побачити помилки і легше їх виправити.

Робота над світлотонівним опрацюванням є наступним етапом академічного рисунка. З власної практики можна зробити висновок, що під час світлотонівного пропрацювання рисунка людини студенти часто допускають дві типові помилки.

По-перше, під час виконання зображення, студенти не передають відчуття простору на форматі і фігура людини здається барельєфом приклеєним



до аркушу паперу. Студенти просто змальовують площини світла, тіні, напівтону з видимої до них сторони не відчуваючи до кінця всю форму фігури людини в просторі. Основною причиною цього є недостатньо розвинуте вміння уявляти собі форму в просторі та узгоджувати її з фоном на самому рисунку, тобто, відсутність об'ємного бачення. Друга важлива помилка полягає в тому, що під час моделювання форми фігури людини, студенти, недостатньо проаналізувавши її, надають їй занадто заокругленого вигляду. Таким чином, фігура людини сприймається як лялька.

Для подолання цих помилок важливо звернути більше уваги на вивчення анатомічної будови фігури людини, виконання додаткових вправ – замальовок та нарисів фігури у статиці та динаміці, а також, під час довготривалого малюнка не ігнорувати плановість – ближче-дальше.

Форми частин фігури моделі, під час побудови зображення, можна спростити до простих форм, наприклад, кулі та циліндру, однак, це не означає, що і в подальшому виконанні малюнка слід дотримуватися цього принципу. Голова має певну форму, яку можна окреслити певними гранями, вона не абсолютна куля, рука, нога – не абсолютний циліндр, тому моделювати їх потрібно враховуючи їх грані, що обумовлені їх будовою, формою та плани, які можуть бути розташованими у різних напрямках .

Таким чином, виконуючи малюнок торса з певного положення, важливо одразу намічати ці плани – грані, починаючи з великих основних, а під час детального пропрацювання не втрачати їх остаточно. Якщо звернути увагу на кисть, пальці руки чи ноги, то ми побачимо, що кожна дрібна деталь, кожен палець має свої грані, іноді чіткі, а іноді недуже. І тому, буде не зовсім вірно, якщо ми моделюватимемо кисть руки як кулю, а пальці, як циліндрики.

Розвиток навичок розрізняти грані форми, її плани є важливою складовою у формуванні вміння бачити форму, об'єм та простір під виконання академічного рисунка.



На заключному етапі виконання малюнка оголеної фігури людини необхідно звернути увагу на передачу загального, не втрачаючи при цьому деталей, які характеризують фігуру конкретної людини. Також, завершуючи малюнок, важливо не втратити зв'язок форми з передачею загального руху фігури. Студенти, на цьому етапі ведення роботи часто допускають суттєву помилку. А саме, деякі з частин фігури людини, виглядають ізольовано, між ними немає зв'язку і вони не підкоряються загальному руху фігури, втрачається відчуття єдності. Важливо наголошувати студентам на тому, що деталі наприкінці рисунку мають бути промальованими і, водночас, не втрачалось відчуття єдності.

Отже, дотримання основного принципу виконання робіт в образотворчому мистецтві – від загального до конкретного і від конкретного до загального під час роботи над академічним рисунком оголеної фігури людини можливе за умови дотримання чіткої послідовності ведення роботи, а саме:

- знаходження загальних обрисів фігури на форматі. На цьому етапі малюючий визначає місце, яке буде займати фігура людини на аркуші паперу, основні пропорції і конструктивну побудову (загальну форму та об'єм можна передавати за допомогою зображення куль, циліндрів, кубів);
- виявлення характерних рис. На даному етапі уточнюється силует, рисунку надаються ознаки, що роблять його впізнаним, наприклад, не куля, а голова, не циліндр, а нога. Опрацьовуються основні конструктивні особливості притаманні фігурі людини;
- деталізація. На цьому етапі здійснюється найдетальніша робота з моделлю, передаються її унікальні риси, дрібні деталі, особливості освітлення, тонкі нюанси світлотіні;
- заключний етап. Цей етап характеризується цілісним зображенням рисунка. Для того, щоб зображення не виглядало роздробленим,



пом'якшуються другорядні деталі, розставляються акценти  
узагальнюються світлотіньові співвідношення.

Під час роботи над академічним рисунком оголеної фігури людини важливо на заключному етапі передати характерні риси конкретної людини, подібність зображення до моделі. Закінчуючи роботу, важливо не втратити цю подібність [14].

Послідовність виконання академічного рисунка одягненої фігури людини принципово не відрізняється від послідовності виконання оголеної фігури, однак, існують певні суттєві відмінності. По-перше, малюючи одягу важливо пам'ятати про те, що під нею має відчуватися форма, об'єм. І не важливо тонка це одягу чи цупка, вона не може бути намальованою окремо від тіла, тіло має відчуватися під нею. Те саме можна сказати і по відношенню до зображення взуття, яке не має приховувати форму ноги. Тут важливо пам'ятати про пропорції стопи людини, щоб не намалювати взуті ноги меншими, ніж вони мають бути. По-друге, для того, щоб під час зображення одягненої фігури студенти краще відчували форму та об'єм моделі, можна їм запропонувати спочатку зобразити фігуру людини оголеною, а потім намалювати одягу на цій фігурі. Так вони краще зможуть передати пластику одягненої фігури. Також можна запропонувати студентам виконання вправ, спрямованих на покращення навиків зображення одягненої фігури. Наприклад, на одному аркуші паперу формату А-2 намалювати спочатку оголену модель у нескладному ракурсному положенні, а потім, поряд ту саму модель, у тому самому ракурсі, лише одягнену в одягу з тонкої тканини, та взуту в домашнє взуття, а третій малюнок виконати з тої самої моделі, в тому самому ракурсному положенні лише одягнену в одягу з цупкої тканини, та взуту в черевики. Всі малюнки мають бути одного розміру та виконанні з однієї точки зору. Розташовуючи всі три малюнки на одному аркуші ми маємо можливість порівняти їх, проаналізувати як пов'язується різний за фактурою одягу з формами фігури, як



відчувається форми фігури людини під ним. За необхідності, дану вправ можна повторити декілька разів. По-третє, виконуючи, в подальшому, академічні постановки одягненої фігури людини важливо пам'ятати, що захоплюючись зображенням складок одягу і змальовуючи їх слід не втрачати відчуття форми під одежею. Студенти часто допускають помилки на даному етапі. Вони настільки глибоко та рельєфно проштриховують складки одягу, що складається враження ніби вони врізаються в саму форму, руйнуючи її. Цього категорично допускати неможна.

Таким чином, розвиток навичок академічного рисунку фігури людини у студентів художньо-мистецьких спеціальностей має важливе значення для подальшого їх професійного становлення [15]. Академічний рисунок не обмежує творчість студентів, а стає необхідною базою для подальшого професійного розвитку. Н. Прохорова наголошує, що «Специфіка навчального академічного рисунка, як ми розглянули, полягає в поєднанні з творчістю, але тут є великі відмінності. Творча робота ведеться на фундаменті всіх знань, умінь та навичок художника, і тому академічний рисунок і є тим підґрунтям законів, які необхідно вивчати і знати» [12, с. 101]. Академічний рисунок фігури людини є однією із фундаментальних дисциплін, що базується на синтезі теоретичних знань з пластичної анатомії та тривалої практичної роботи. Ефективний розвиток навичок академічного рисунку фігури людини у студентів художньо-мистецьких спеціальностей буде ефективним, якщо дотримуватися таких педагогічних умов: систематичної та послідовної організації навчального процесу; поєднання практичних занять з теоретичними знаннями; урахування індивідуальних особливостей практичної та теоретичної підготовки студентів; створення творчої, доброзичливої атмосфери на заняттях.



### Список використаних джерел

1. Сухенко, В., Засипкін, О.. Академічний рисунок в умовах дистанційного навчання. К.: Українська академія мистецтва, Вип. 29. 2020.
2. Шевчук З., Кравцов В. Синтез академічного та експериментального підходів у навчанні рисунку. Актуальні питання гуманітарних наук. 93(2). 2025. 245-249. [https://aphn-journal.in.ua/archive/93\\_2025/part\\_2/37.pdf](https://aphn-journal.in.ua/archive/93_2025/part_2/37.pdf)
3. М. Пічкур. Концепція образотворчої підготовки студентів мистецьких спеціальностей у закладах вищої освіти. Наукові перспективи, № 5 (23), с. 453-468, 2022. [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-5\(23\)-453-468](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-5(23)-453-468)
4. Пічкур, М. Образотворча підготовка студентів мистецьких спеціальностей у закладах вищої освіти. Київ: Ліра-К. 2022. 270 с. ISBN 978-617-520-325-5.
5. Семенова О. Методика навчання педагогічного рисунка: історичний досвід та сучасна практика. Молодь і ринок. №5 (225), 2024. С. 87-91. <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2024.302898>
6. Семенова О.В. Роль педагогічного малюнку в просторі сучасних цифрових технологій. Естетичні засади розвитку педагогічної майстерності викладачів мистецьких дисциплін : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф., 8–9 квітня 2022 р. Умань : Візаві, 2022. С. 100–104.
7. Титаренко В. Чернявський Т. Науково-методичні аспекти вивчення графічної культури та дизайну майбутніми вчителями технологічної освіти. Витоки педагогічної майстерності. 2023. Вип. 32. С. 221–225. <https://doi.org/10.33989/2075-146x.2023.32.292685>
8. Гуржій І. А., Коршунов Д. О. Синергія пластичної анатомії та академічного рисунку в професійній підготовці здобувачів мистецьких спеціальностей. Український мистецтвознавчий дискурс, 2025. (2), 13–18. <https://doi.org/10.32782/uad.2025.2.2>



9. І. Гуржій, Д. Коршунов. Алгоритм опанування начерків і замальовок фігури людини здобувачами вищої освіти мистецьких спеціальностей. Естетика і етика педагогічної дії. 2025. Вип. 31. С.197-205. <https://doi.org/10.33989/2226-4051.2025.31.331621>.
10. Сташук О. А. Академічний рисунок в контексті сучасної мистецької освіти. Актуальні питання культурології, 2023. Вип.22. С. 59-64.
11. Магальяс В. Етапи навчального рисунка: методичні суперечності та аналітичні шляхи їхнього розв'язання. Вісник Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури, 2025. (4), 104–109. <https://doi.org/10.32782/naoma-bulletin-2025-4-13>
12. Прохорова, Н. Академічний рисунок як фундамент творчої грамотності для формування творчої особистості. К.:Арт-простір, 2016. Вип. 2.
13. Ендрю Луміс. Рисунок фігури людини. Не шкодуючи сил. [перекл. з англ. Александрович, М.]. Київ: ArtHuss. 2024.
14. Туманов, І. Рисунок, живопис, скульптура. Львів: Аверс. 2010.
15. Smirnova, O., Prokopchuk, V., Buchkivska, G., Greskova, V., Mozoliuk, O., & Khalaitan, V. (2021). Developing Artistic-Pedagogical Competency in Prospective Fine Arts Teachers. *Revista Românească pentru Educație Multidimensională*, 13(4), 210-223. Візято з <https://lumenpublishing.com/journals/index.php/rrem/article/view/3609>